

JOOST is een Nederlandse variant van JUDOC

----- door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

- 1] Keltische resp. Bretonse naam: 'ervaren in de strijd' dus 'vechter';
- 2] later herkende men er een Griekse klank in: 'iodokos' = 'pijlen bevattend'.
- 3] waarschijnlijk minder voor de hand liggend is de herleiding tot het Hebreeuwse 'Judas' = 'Jood', 'Jodenman' enz.

*

Bijzonderheden

In het Keltisch (dus ook Bretons) geeft de uitgang '-oc' een verkleinvorm aan (vgl. '-je', '-tje', '-ke' enz.).

*

Joost kan ook afgeleid zijn van het Latijnse Justus (= 'rechtvaardig'). Maar het is historisch juist te zeggen dat de Latijns klinkende naam 'Justus' werd gebruikt om de Keltische naam Jost aan het gehoor van de middeleeuwer aan te passen.

*

Josse (ook Jost of Judocus) van St-Josse-sur-Mer, Frankrijk; prins, pelgrim & kluizenaar met zijn gezelschap Vulmar; † (668 of) **669. Feest 13 december.**

*

Legende

Juist toen hij en zijn gezelschap maar een heel klein stukje brood hadden voor het eten, kwam de Heer Jezus langs in de gedaante van een arme man, die om een aalmoes vroeg. Judocus brak het stuk brood in vieren en gaf de bedelaar een kwart. Maar even later verscheen Jezus weer, nu als een andere arme man; Hij kreeg ook een kwart. Maar meteen daarna kwam Hij terug als weer een arme man. Weer kreeg Hij een kwart. Tenslotte klopte Hij voor de vierde keer aan als een arme bedelaar. En ook deze keer kreeg Hij een kwart van het brood. Nu zei zijn dienaar Vulmar: "Maar vader, moeten we niet iets voor onszelf behouden?" Waarop Judocus antwoordde: "Het enige wat ik wil is dat de armen te eten hebben. God de Heer is in staat ons voedsel te geven in overvloed." Judocus was nog bezig zijn leerling hierover te onderhouden toen zij door de vensters van hun hut vier schepen over zee naar hen toe zagen varen. Ze waren volkomen onbemand: geen kapitein, geen stuurman of varensgezelschap te zien. Ze bleken alle vier een scheepslading aan voedsel te bevatten. Niemand heeft ooit geweten waar ze vandaan kwamen, ook niet waar ze gebleven zijn.

Deze laatste nederzetting staat bekend als St-Josse-sur-Mer niet ver van Montreuil ten zuiden van Boulogne-sur-Mer.

*

Justus (of Joost) van Schoonhoven o.cart., Delft, Holland, Nederland; kloosterling & martelaar. Hij was een karthuizer in het klooster aan de Buitenwatersloot. Op de vlucht voor de Geuzen werd hij door hen onderschept op de Rotterdamseweg; hij probeerde heilige voorwerpen uit de kerk - zoals een gouden schaal met hosties en een kelk - in veiligheid te brengen. Hij werd diezelfde dag nog om het leven gebracht; † **1572**.

Feest 1 augustus.

*

Voor de herkomst van de Nederlandse uitdrukking 'Joost mag het weten' worden minstens twee verklaringen gegeven:

- 1] Joost zou verwijzen naar de duivel. 'Joost' zou dan een verbastering zijn van een Chinees woord dat een Boeddha-beeld aanduidt. Toen de Hollanders in de 16e en 17e eeuw (allemaal - vaak protestantse - christenen) handel begonnen te drijven met China en Japan hielden zij de beeldjes voor afgodjes; ze noemden ze botweg 'duivel'. In dat geval zou dus de oorspronkelijke betekenis van die uitdrukking luiden: 'De duivel mag het weten.'
- 2] Volgens anderen gaat 'Joost' hier terug op het Javaanse woord 'dejoos', dat weer een verbastering zou zijn van het Portugese woord 'deos' = 'God'. In dat geval zou de uitdrukking dus eigenlijk betekenen: 'God mag het weten.'

*

Beroemd is de Nederlandse dichter Joost van de Vondel (1587-1679).

*

De trouwe huisknecht van heer Ollie B. Bommel in de strips van Maarten Toonder heet ook Joost. Hij maakt regelmatig 'een eenvoudige, doch voedzame maaltijd' klaar; één van zijn vaste uitdrukkingen: "Zeer betreurenswaardig, met uw welnemen, als u mij toestaat..."